

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**National University
"KYIV-MOHYLA ACADEMY"**

Political Science Department
Jean Monnet Chair "Integration as security"

Course Syllabus

Political history of European integration

Master Program "Political Science"

specializations:

European Studies; German and European Studies

Prof. Gnatiuk M.M.

Jean Monnet Project number 587633-EPP-1-2017-1-UA-EPPJMO-CHAIR

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Kyiv -2019

COURSE OVERVIEW

Обсяг годин 90,
з них:
лекційних – 4,
семінарських/ практичних – 26,
самостійної роботи – 60,

годин на тиждень – 2,
кількість кредитів – 3,
форма контролю – залік

АНОТАЦІЯ

Мета курсу – дати студентам фахові знання про процес розвитку європейської інтеграції. Майже 70 років Європейський Союз є учасником світового політичного життя, трансформуючи традиційний міждержавний європейський ландшафт. Більшість європейських держав є його членами або інтегровані певним чином, або прагнуть приєднатися, включно з Україною. Як все це почалося? Чому лише шість держав спочатку стали ядром економічної та політичної інтеграції? Які ідеї та впливи формували організацію? Чи було створення європейської федерації мотивом? Курс для студентів магістерської програми з політології має на меті відповісти на ці питання, покладаючись на історичні факти. Без належного обґрунтування історичні події часто стають предметом політичних маніпулювань

УМОВИ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

з навчальної дисципліни

«Політична історія європейської інтеграції»

Робота в семестрі – 70
Екзамен/Залік – 30
Разом – 100

Види робіт/ форми контролю	Кількість занять	Максимум балів за заняття / Умови	Разом
1. семінарські заняття	13		50
2. письмова робота	2		20
3. залік (усний)	2		30
Разом			100

Мінімальна кількість набраних упродовж семестру балів для допуску до іспиту - 40

Лекції

Тема 1. Європейська інтеграція як предмет наукового дослідження.

2 год.

Тема 2. Історична зумовленість інтеграції Європи.

2 год.

Семінарські (практичні)

Семінар 1. Європейський федералістський рух

1. Федералістські ідеї європейського руху опору.
2. Британські федералістські ініціативи та інтерес США в євро-федералізмі.
3. Успіхи та невдачі європейського федералістського руху.
4. Федералістська школа історії європейської інтеграції.

Reading:

1. The impact and significance of the European federalist movements and the Council of Europe (1949) in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.*
2. The Ventotene Manifesto by Altiero Spinelli and Ernesto Rossi In *The European Union Readings on the Theory and Practice of European Integration.* Edited by Brent F. Nelsen and Alexander Stubb.
3. The Statute of the Council of Europe, 5 May 1949 in Christopher Hill and Karen E. Smith. *European Foreign Policy. Key documents.* Routledge (September 20, 2000).
4. Between Political Commitment and Academic Research: Federalist Perspectives by Daniele Pasquinucci in *European Union History: Themes and Debates* (Kaiser, Wolfram, and Antonio Varsori, eds.). New York/London: Palgrave Macmillan, 2010. P 66-84.

Семінар 2. Політична ситуація в повоєнній Європі та політика США та Великобританії

1. Закінчення війн та зміна у відносинах союзників. Дюнкеркський та Брюсельський пакти.
2. Формування альянсу Західноєвропейських країн та США. Створення НАТО.
3. План Маршала та політика США щодо інтеграції Європи.

Reading:

1. Conditions in Europe and American and British policies, 1945–49. Integration or co-operation in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.*
2. Winston S. Churchill. The Tragedy of Europe In *The European Union Readings on the Theory and Practice of European Integration.* Edited by Brent F. Nelsen and Alexander Stubb.
3. The North Atlantic Treaty, Washington DC, 4 April 1949 in Christopher Hill and Karen E. Smith. *European Foreign Policy. Key documents.* Routledge (September 20, 2000).

Семінар 3. Створення ЄОВС

1. Повоєнна політика Франції щодо Німеччини та завдання економічного відновлення.
2. Зміна пріоритетів французької політики щодо Німеччини та політичні цілі плану Шумана.
3. ЄОВС: мета створення та механізм реалізації.
4. Позиція держав-підписантів та Британії щодо створення ЄОВС.

Reading:

1. The Schuman Plan (1950) and the European Coal and Steel Community (1951) in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration*
2. The Schuman Declaration – 9 May 1950 in Christopher Hill and Karen E. Smith. *European Foreign Policy. Key documents.* Routledge (September 20, 2000).
3. Treaty establishing the European Coal and Steel Community // <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11951K:EN:PDF>

Семінар 4. Плани створення Європейської оборонної спільноти

1. Питання переозброєння Німеччини.
2. Політичні мотиви Франції та План Плевена.
3. Угода про створення ЄОС та позиція зацікавлених держав.
4. Причини нератифікаційна Договору та вирішення питання переозброєння Німеччини.

Reading:

4. German rearmament, the European Defence Community and the demise of the European army, 1950–54 in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration*
5. The Plevan Plan // <http://www.fransamalingvongeusau.com/documents/dl2/h6/2.6.1.pdf>
6. European Defence Community Treaty // <http://aei.pitt.edu/5201/1/5201.pdf>
7. Draft Treaty embodying the Statute of the European Community, Adopted by the Ad Hoc Assembly in Strasbourg (European Political Community Treaty), 10 March 1953 in Christopher Hill and Karen E. Smith. *European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000).*

Семінар 5. Створення ЄС та Євроатому

1. Розвиток ідеї створення спільного ринку.
2. Інтеграційна модель та основні положення Римської угоди про створення ЄС.
3. Позиція зацікавлених сторін (включно з Британією) щодо створення.
4. Причини створення та досвід функціонування ЄАЗВТ (EFTA).

Reading:

1. From the Common Market and the Treaties of Rome (1957) to the first enlargement (1973) in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.*
2. The Theory of Economic Integration: An Introduction by Bela Balassa In *The European Union Readings on the Theory and Practice of European Integration.* Edited by Brent F. Nelsen and Alexander Stubb.
3. Treaty establishing the European Economic Community // <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A11992E%2FTXT>

Семінар 6. ЄС та Європа Де Голля

1. Концепція Європи Де Голля. Формування франко-німецької вісі.
2. Спроби Британії приєднатися ЄС та причини вето.
3. Імплементация Римських угод в 1960-66. Люксембурзький компроміс.
4. Рішення Гаазького саміту 1969 року.
5. Перше розширення ЄС та його вплив на європейську інтеграцію.

Reading:

1. From the Common Market and the Treaties of Rome (1957) to the first enlargement (1973) in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.*
2. Treaty between the French Republic and the Federal Republic of Germany Concerning Franco-German Cooperation (The Elysée Treaty) in Christopher Hill and Karen E. Smith. *European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000).*
3. Charles de Gaulle A Concert of European States In *The European Union Readings on the Theory and Practice of European Integration.* Edited by Brent F. Nelsen and Alexander Stubb.
4. Anthony Teasdale. The Fouchet Plan: De Gaulle's Intergovernmental Design for Europe // <http://www.lse.ac.uk/european-institute/Assets/Documents/LEQS-Discussion-Papers/LEQSPaper117.pdf>

Семінар 7. Розвиток європейської інтеграції в 1970-і та 80-і рр.: розширення, поглиблення та завершення

1. Спроби створення економічного та монетарного союзу (1969-1980-і рр).
2. Завершення створення спільного ринку (1983-1993).
3. Розширення ЄС на Південь.
4. Створення та діяльність Європейської політичної спільноти.

Reading:

1. EMU, the first stage (1973) to the EU (1991) in Martin Dedman. The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.
2. Margaret Thatcher. A Family of Nations In The European Union Readings on the Theory and Practice of European Integration. Edited by Brent F. Nelsen and Alexander Stubb.
3. Completing the Internal Market: White Paper from the Commission to the European Council (Milan, 28-29 June 1985)// <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4ff490f3-dbb6-4331-a2ea-a3ca59f974a8/language-en>
4. Europe without frontiers: Completing the internal market. Directorate "Coordination and Preparation of Publications" (Directorate-General for Human Resources and Security) , European Commission. 1990 // <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/110b05b2-7c16-4d27-bdf4-d58792088798/language-en>
5. Communiqué of the Conference of the Heads of State and Government of the Member States of the European Community (The Hague Summit Declaration), The Hague, 2 December 1969 in Christopher Hill and Karen E.Smith. European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000).
6. First Report of the Foreign Ministers to the Heads of State and Government of the Member States of the European Community (The Davignon or Luxembourg Report), Luxembourg, 27 October 1970 in Christopher Hill and Karen E.Smith. European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000).
7. Margaret Thatcher - Speech to the College of Europe ("The Bruges Speech")// https://www.youtube.com/watch?v=D_XsSnivNg

Семінар 8. Створення ЄС

1. Зміна політичного ландшафту в Європі в кінці 1980-х рр. та концептуальні підходи політика ЄЕС щодо країн ЦСЄ.
2. Причини створення Європейського економічного простору (EEA).
3. Вплив об'єднання Німеччини на інтеграцію в Європі.
4. Підготовка та підписання Маастрихтської угоди. Пріоритети ключових держав.

Reading:

1. EMU, the first stage (1973) to the EU (1991) in Martin Dedman. The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.
2. Jacques Delors Necessary Union In The European Union Readings on the Theory and Practice of European Integration. Edited by Brent F. Nelsen and Alexander Stubb.
3. Treaty on European Union (The Maastricht Treaty), Maastricht, 7 February 1992; Title V: Provisions on a Common Foreign and Security Policy (signed in Maastricht in December 1991, ratified by all member states by 1 November 1993) in Christopher Hill and Karen E.Smith. European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000)
4. Conclusions of the Special Meeting of the European Council on German Unification, Dublin, 28 April 1990 in Christopher Hill and Karen E.Smith. European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000)
5. Statement Concerning German Unification, 2 October 1990 in Christopher Hill and Karen E.Smith. European Foreign Policy. Key documents. Routledge (September 20, 2000)
6. Margaret Thatcher - Speech to the College of Europe ("The Bruges Speech")// https://www.youtube.com/watch?v=D_XsSnivNg

Семінар 9-10. Здобутки та поразки європейської інтеграції в 1990-і – поч. 2000-х рр.

1. ЄС та криза за Балканах.
2. Проблеми створення європейського монетарного союзу. Критерії конвергенції та наслідки їх впровадження та держав.
3. Розширення на Схід: підготовка і реалізація
4. Зміни до установчих договорів: Амстердам та Ніца.
5. Підготовка на підписання Конституційної угоди. Причини не ратифікації.

1. From Single Market (1992) to single currency (2002) in Martin Dedman. The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration.

2. EU Treaty changes and EU external relations, 1998–2008 in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration*.
3. Presidency Conclusions, Copenhagen European Council 1993, // http://www.europarl.europa.eu/enlargement/ec/pdf/cop_en.pdf
4. The Treaty establishing a Constitution for Europe // https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_establishing_a_constitution_for_europe_en.pdf

Семінар 11. Політична історія ЄС від Лісабону до Брекзиту

1. Підготовка та підписання Лісабонської угоди: позиція сторін.
2. Криза єврозони та відповідь ЄС.
3. Вихід Великобританії із ЄС: причини та наслідки.

1. EU Treaty changes and EU external relations, 1998–2008 in Martin Dedman. *The Origins and Development of the European Union 1945-2008. A History of European Integration*
2. Kathleen R. McNamara. *The Forgotten Problem of Embeddedness History Lessons for the Euro* // Matthijs, Matthias, and Mark Blyth, eds. *The Future of the Euro* (Oxford, UK: Oxford University Press), 2015. – P 21-43.
3. Andrew Moravcsik. *Europe After the Crisis. How to Sustain a Common Currency* // Foreign Affairs. May / June 2012. – P. 54-68.
4. Tom. Olive. *Understanding Brexit. A concise introduction*. Policy Press. 2018
5. European Union (Withdrawal Agreement) Bill // <https://publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2019-2020/0007/20007.pdf>
6. EU (Withdrawal Agreement) Bill Impact Assessment // https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/841245/EU_Withdrawal_Agreement_Bill_Impact_Assessment.pdf
7. LIVE MPs debate the European Union (Withdrawal Agreement) Bill: 22 October 2019 // <https://www.youtube.com/watch?v=eejznMM4uz8>

Семінар 12-13. Історіографія європейської інтеграції

1. Становлення історіографії європейської інтеграції.
2. Провідні теми досліджень історії європейської інтеграції.
3. Історіографія ЄІ та дослідження сучасної європейської історії.

Reading:

1. From Normative Impetus to Professionalization: Origins and Operation of Research Networks by Antonio Varsori in *European Union History: Themes and Debates* (Kaiser, Wolfram, and Antonio Varsori, eds.). New York/London: Palgrave Macmillan, 2010. P 6-25.
2. From Pioneer Work to Refinement: Publication Trends by Katja Seidel in *European Union History: Themes and Debates* (Kaiser, Wolfram, and Antonio Varsori, eds.). New York/London: Palgrave Macmillan, 2010. P 26-44.
3. From Isolation to Centrality: Contemporary History Meets European Studies by Wolfram Kaiser in *European Union History: Themes and Debates* (Kaiser, Wolfram, and Antonio Varsori, eds.). New York/London: Palgrave Macmillan, 2010. P 45-65.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Що ми розуміємо під терміном інтеграція та які переваги і загрози несе інтеграція для держав?
2. Які основні підходи в науковій літературі до визначення змісту терміну «регіональна інтеграція»?
3. Як можна охарактеризувати ЄС як результат інтеграційного процесу?
4. Перші ідеї європейської єдності.
5. «Ідея» Європи та проекти європейської єдності до 19 століття.
6. Ідеї об'єднання Європи в 19- поч. 20 століття.

7. Зародження ідеології європеїзму в міжвоєнний період. Концепт Панєвропи.
8. Зародження ідеології європейського федералізму.
9. Функціоналізм та федералізм як нормативні основи європейської єдності в повоєнний період.
10. Чому європейський рух опору звертається до ідеї європейської федерації?
11. Британські федералістські ініціативи на початку другої світової війни.
12. Бачення Єдиної Європи США під час WWII.
13. Ефективність діяльності європейської федеративного руху в повоєнний період.
14. Чому Рада Європи є водночас успіхом і невдачею європейської федеративного руху?
15. Які із федералістських ідей були реалізовані в ЄОВС.
16. Політичні плани Франції в декларації Шумана.
17. Участь Великобританії в планах створення ЄОВС.
18. Вплив США на створення перших інтеграційних структур в Європі.
19. Побудова та перші роки діяльності ЄОВС.
20. Ідея створення ЄОС – ключові завдання та механізми реалізації.
21. Основні положення плану Плевена.
22. Роль корейської війни у питанні переозброєння Європи.
23. Чому Франція ініціювала, однак не ратифікувала угоду про ЄОС?
24. Модель інтеграції на основі спільного ринку.
25. Месіанські переговори та позиція сторін щодо економічної і інтеграції та Євроатому
26. Що передбачала Римська угода 1957 року?
27. Позиція Великобританії щодо створення спільного ринку.
28. Інтеграційна модель Де Голля. План Фуше.
29. Криза «порожнього стільця» та Люксембурзький компроміс.
30. Завершення, розширення і поглиблення ЄІ: Гаазький саміт.
31. Започаткування моделі політичного співробітництва (Європейське політичне співробітництво).
32. Створення Європейської Рада і формування стратегічних цілей розвитку ЄС.
33. Причини вступу Великобританії до ЄЕС.
34. Проблема нетарифних обмежень в ЄІ в 70-і та поч. 80-х рр.
35. Досвід перших спроб координації валютних курсів в в 70-і та поч. 80-х рр.
36. Мотиви підписання ЄСА та ключові положення.
37. Програма «1992»
38. Створення ЄЕП.
39. Плани побудови Європи Ж. Делора.
40. Вплив об'єднання Німеччини на розвиток ЄІ на початку 1990-х років.
41. Виникнення та реалізація ідеї Політичного та Економічного і монетарного союзів.
42. Підходи до визначення політики ЄС щодо країн ЦСЄ в кінці 80-поч.90-х рр.
43. Політика ЄС щодо кризи на Балканах.
44. Європейський монетарний союз та проблема оптимального валютного простору («Optimal Currency Area»).
45. Позиції держав на перемовинах в Ніці. Ніщський договір.
46. Укладання та ратифікація Лісабонської угоди.

Список рекомендованої літератури:

Додаткова література

1. Бураковський Ігор, Мовчан Вероніка, Вітер Олена, Лендшел Мирослава, Сушко Олександр. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами / Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень "ЄвроРегіо Україна" / Ірина... Солоненко (ред.кол.). — К. : К.І.С., 2004. — 358с.
2. Геген Даніель. У лабіринті Європейського Союзу / Георгій Козлов (пер.), Сергій Середа (пер.). — К. : Основи, 1995. — 116 с.
3. Дайнеко Алексей Евгеньевич, Забавский Герман Валерьевич, Дмитракович Федор Александрович. Расширение Европейского Союза: Экономические и правовые аспекты / Алексей Евгеньевич Дайнеко (науч.ред.). — М. : Издательство деловой и учебной литературы, 2004. — 335с.
4. Европейский Союз на пороге XXI века: выбор стратегии развития / Ю.А. Борко (отв.ред.). — М. : Эдиториал УРСС, 2001. — 471 с.
5. Европейский союз: новый этап интеграции: Проблемно-тематический сб. / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / В.Г. Головин (отв.ред.), Г.В. Вишнякова (ред.-сост.). — М., 1996. — 152с.
6. Европейский Союз: Справочник-путеводитель / РАН; Институт Европы; Ассоциация европейских исследований / Ольга Витальевна Буторина (отв.ред.). — 2.изд., доп. и перераб. — М. : Деловая литература, 2003. — 286с.
7. Економічна інтеграція України в Європейський Союз: Наук. рек. / Роланд... Айзен (уклад.). — Т. : Економічна думка, 2003. — 185с.
8. Ентін Лев М. Право Европейского Союза: основные категории и понятия: Навч. посібник. — К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2003. — 101с.
9. Ентін Лев. Інституційна структура та механізм прийняття рішень у Європейському Союзі: Навч. посібник / Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". — К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 136с.
10. Європейський союз: консолідовані договори / В. Муравйов (наук.ред.). — К. : Port-Royal, 1999. — 206с.
11. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навч. посіб. викладача (методологія та дидактика) / Валерій П'ятницький (наук.ред.). — К. : Заповіт, 2000. — 103с.

12. Ильин Юрий Дмитриевич. Лекции по истории и праву Европейского Союза. — Х. : Консум, 1998. — 156с.
13. Ковриженко Д. С., Котляр Д. М., Євгенєва А. М., Асланян Г. П., Замніус В. М. Парламентські вибори в Європейському Союзі. — К. : Міленіум, 2002. — 113с.
14. Конституційні акти Європейського Союзу / Центр європейського та порівняльного права / Тарас Качка (заг.ред.), Галина Зворітня (пер.). — К. : Центр європейського та порівняльного права, 2004. — 366с.
15. Копійка Валерій Володимирович, Шинкаренко Тетяна Іванівна. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. — К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. — 447с.
16. Медведев Лев Андреевич, Синдеев Алексей Александрович. История западноевропейской интеграции (40-90-е годы XX века) ; Создание Европейского Союза. 80-90-е годы: Учеб. пособие / Тверской гос. ун-т. — Тверь, 1999.
17. Мусис, Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис. - К.: К.І.С., 2005.- 465 с.
18. Паппас Спірос. Європейське управління: Навч. посібник / Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні ; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". — К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 192с
19. Посельський Володимир. Європейський союз: інституційні основи європейської інтеграції. — К. : Смолоскип, 2002. — 168с.
20. Пристайко Олена Євгенівна. Політика Європейського Союзу стосовно України: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка — К., 2004. — 21с.
21. Про взаємовідносини та співробітництво України з Європейським Союзом: Парламентські слухання, 20 листоп. 2002 р. / Верховна Рада України. Комітет з питань Європейської інтеграції / Олександр В... Кулаков (підгот.). — К. : ЦТІ "Енергетика та електрифікація", 2003. — 254с.
22. Розширення Європейського Союзу: нові можливості та перспективи для України: Матеріали засідання "круглого столу", 17 грудня 2003 року / Національний ін-т стратегічних досліджень / П.М. Рудяков (наук.ред.). — К. : НІСД, 2004. — 80с.
23. Шевчук С., Кравчук І Ніццький договір та розширення ЄС / Центр порівняльного права / С. Шевчук (наук.ред.), А... Пендак (пер.). — К. : Логос, 2001. — 195с.
24. Nelsen, Brent F. and Alexander Stubb, The European Union. Readings on the Theory and Practice of European Integration. 3rd ed., Boulder, CO: Lynne Rienner, 2003

25. Egeberg, M., Trondal, J. Differentiated Integration in Europe: the Case of EEA Country, Norway // *Journal of Common Market Studies*. 1990. Vol. 37. № 1.
26. Philippart, E. Evaluation of Closer Co-operation after Nice: A Potential Calling for Prudent Politics. Florence 26-27 January 2001.
27. Stubb, A. A Categorisation of Differentiated Integration // *Journal of Common Market Studies*. 1996. Vol. 34. No. 2.
28. Stubb, A. Dealing with Flexibility in the IGC in Best, Gray and Stubb Rethinking the European Union, IGC 2000 and Beyond. EIPA 2000.
29. Wallace, H. and La Serre, F. Flexibility and Enhanced Co-operation in the European Union: Placebo Rather Than Panacea? // *Research and Policy*. 1997, Paper no. 2.
30. Wessels, W. Problems and Perspectives of the EU – Political and Institutional Options in Kaiser, Karl and Brining East-Central Europe and the EU: Problems of Integration. Bonn 1995.
31. Grieco, J. Anarchy and Limits to Co-operation. A Realist Critique in: *International Organisations*. 1988, 42/3, p.p. 485-504.
32. Haas, E. The Uniting of Europe. Political, Social, Economic Forces. London 1998, ch. 8.
33. Moravcsick, A. Preferences and Power in the European Community: A Liberal Intergovernmentalist Approach in: *Journal of Common Market Studies*, 1993, p.p. 473-524.
34. Puchala, D. Institutionalism, Intergovernmentalism and European Integration: A Review Article // *Journal of Common Market Studies*. 1999. Vol. 37. No. 2.
35. Armstrong, K. and Bulmer, S. The Governance of the Single European Market. Manchester 1998, ch. 1-2.
36. Bulmer, S. The Governance of the European Union: A New Institutional Approach // *Journal of Public Policy*. 1998. Vol. 13. No.4.
37. Gorges, M. New Institutionalism and the Study of the European Union: the Case of the Social Dialogue // *West European Politics*. 2001. Vol. 24. No. 4.
38. Kolmar, M. An Analysis of Institutional Change in the European Union // *European Journal of Law and Economics*. 2003. Vol. 16.
39. Колер-Кох, Б. Эволюция европейского управления // *Мировая экономика и международные отношения*. 2001. № 7.
40. Eberlein, B., Kerwer, D. New Governance in the European Union: Theoretical Perspective // *Journal of Common Market Studies*. 2004. Vol. 42. No. 1.

Розробник: док.пол.н. Гнатюк Микола Миколайович

Схвалено кафедрою політології

Протокол від ____ **№** ____

Завідувач кафедри _____

